

RUKOUKSEN MERKITYS KRISTITYN ELÄMÄSSÄ

Rukouksella on keskeinen asema kristityn päivittäisessä hengellisessä elämässä. Meidän rukouksemme on rengas siinä rukousten ketjussa, joka jatkuu aikojen alusta iankaikkisuuteen. Jumala on alati ylistetty. Me ylistämme Häntä nyt, tulevat sukupolvet tulevat ylistämään Häntä aina ja Jumalan valtakunnassa jatkuu ylistys iankaikkisesta iankaikkiseen. Näin rukouksemme liittyy rukousten loputtomaan ketjuun, jossa menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus sekä toisaalta näkyvä ja näkymätön seurakunta yhtyvät. Säännöllisen rukouselämän avulla yhteys pyhien maailmaan on todellista ja jatkuvaa.

Kuvatessaan sitä, mistä rukous lähtee, pyhä Raamattu puhuu toisinaan sielusta tai hengestä, mutta useimmiten kuitenkin sydäimestä. Sydän rukoilee ja jos se on kaukana Jumalasta, rukouksen ilmaisutapakin on turha. Rukouksen perusta on nöyryys, sillä ”emmehän tiedä, miten meidän tulisi rukoilla” (Room. 8:26). Raamattu opettaa myös, että ”se joka itsensä alentaa, se ylennetään.” (Luuk. 18:9-14).

Kun pyrimme rukouksissa vilpittömin mielin Jumalan yhteyteen, silloin pääsemme Häntä lähelle ja saamme ottaa vastaan hyvät lahjat, jotka Hän varmasti antaa meille. Rukous on korkein kaikista hyveistä, koska se on puhdas ja lähestyy Jumalaa. Rukous on sävyisyyden ja lempeyden kasvatti. Rukous on ilon ja kiitoksen tuote, se torjuu murheen ja alakuloisuuden.

Kristillinen rukous on liittosuhde Jumalan ja ihmisen välillä Kristuksessa. Se on Jumalan toimintaa ja ihmisen toimintaa. Se lähtee Pyhästä Hengestä ja meistä, suuntautuneena kokonaan kohti Isää Jumalaa ja yhteydessä ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan inhimilliseen tahtoon.

Rukous voi muodostua vain suulla lausutuksi, jos ajatukset harhailevat rukouksen ajalla muualle. Sen sijaan rukous on ymmärryksen rukousta, jos ajatus seuraa kiinteästi rukoussanoja. Vain harvoille ja nöyrille on Jumala suonut sydämessä toimivan ymmärryksen rukouksen. Rukouselämässä tärkeitä ovat sekä nöyryyden että katumuksen henki. Munkki Euagrioksen mukaan rukous on mielen puhetta Jumalalle. Se on sävyisyyden ja vihastumattomuuden kasvatti, ilon ja kiitoksen ilmentymä sekä lääke murheeseen ja masenukseen. Hän toteaa vielä, että ”Kuten näkö on kaikista aisteista arvokkain, niin on rukous jumalallisista kaikista hyveistä.” Rukous ilman hajamielisyyttä on korkeinta henkistä työskentelyä. Rukouksen tila on himottomuuden tila, jossa pohjaton rakkaus tempaa hengellisiin korkeuksiin viisautta rakastavan mielen.

Filadelfian metropoliitta Teoleptos on sanonut, että ”Rukous on mielen keskustelua Jumalan kanssa, rukoussanoja joihin liittyy mielen täydellinen keskittyminen Jumalan katselemiseen. Kun ymmärrys toistaa jatkuvasti Herran nimeä ja mieli tarkkaavaisesti keskittyy Jumalan nimen avuksi huutamiseen, silloin Jumalan tuntemisen valo verhoaa valoisan pilven tavoin koko sielun.”

Rukoukseen ryhtyvän on anottava rukouksen armolahjaa Herralta. Onhan sanottu: ”Hän pitää huolen omiensa askelista” (1.Sam.2:9) ”Emmehän tiedä, miten meidän tulisi rukoilla, että rukoilisimme oikein. Henki itse kuitenkin puhuu meidän puolestamme.” (Room. 8:26) Rukoilemaan voi oppia vain rukoilemalla säännöllisesti. Säännöllinen rukouksen harjoittaminen vaatii säännölliset rukousajat aamuin ja illoin sekä rukoussäännön, mikä tarkoittaa tiettyjen valittujen rukousten kokonaisuutta. Rukoilemisen apuna meillä on Rukouskirja, jonka sisältämät valmiit rukoukset sisältävät pyyntöjä, kiitosta ja ylistystä. Kaikkia aamuun ja iltaan tai ehtoolliseen valmistavia rukouksia ei välttämättä tarvitse joka kerta lukea, mutta rukouksen säännöllisyys on hengellisen elämän kannalta tarpeen. Ikonin edessä poltettava lampukka sammuu, jos siihen ei lisätä öljyä ja samoin sammuu ihmisen rukouselämä, jos sitä ei ylläpidetä rukoilemalla.

Rukoussääntö muodostuu meidän Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen opettamasta Herran rukouksesta, Uskontunnustuksesta sekä pyhien isien kirjoittamista rukouksista, jotka löytyvät Rukouskirjasta. Niihin sisältyy olennaiset elementit rukouksen perustasta, eli pyyntö, kiitos ja ylistys. Niitä käyttäessämme omaksumme rukoukselle tarpeellisen uskon, nöyryyden ja rakkauden hengen.

Pyhä Gregorios Siinailainen opettaa, että ”Aloittelijoille rukous on kuin sydämestä kohoava riemun tuli, täydellisten sieluissa se taas vaikuttaa kuin tuoksuva valo. Rukous on myös apostolien saarnaa, uskon toimintaa tai pikemminkin uskoa itsessään – usko on sen todellisuutta, mitä toivotaan (Hepr. 11:1) – käytännössä toteutettua rakkautta, enkelimäistä liikettä. Se on ruumiittomien olentojen voima, työ, riemu, se on Jumalan evankeliumi, sydämen varmuus, pelastuksen toivo, puhdistuksen merkki ja pyhyiden vertauskuva, se on osoitus Jumalan syvästä tuntemisesta, kasteen armon ilmentymä, puhdistava kylpy ja Pyhän Hengen pantti. Rukous on myös riemua Jeesuksesta, sielun iloa ja Jumalan laupeutta, se on sovituksen merkki, Kristuksen sinetti, henkisen auringon säde, sydänten aamunkoitto, kristillisen uskon vahvistus, todiste sovituksesta Jumalan kanssa. Rukous on Jumalan armoa ja viisautta – tai paremminkin viisauden itsensä alku – ja sen kautta Jumala ilmestyy meille. Rukous on munkkien työtä, se on vaikenijoiden elämäntapa ja koko vaike-nemiskilvoituksen parusta, enkelielämän merkki. Mutta miksi olisin monisanainen? Rukous on ”Jumala, joka kaikissa kaiken vaikuttaa” (2 Ms. 7:1), sillä Isä, Poika ja Pyhä Henki toimii yhtenä ja saa kaiken aikaan Jeesuksen Kristuksen kautta,”

Rukouksin voimme kääntyä Isä Jumalan, Jumalan Pojan eli Jeesuksen Kristuksen, Pyhän Hengen, Jumalansynnyttäjän, pyhien enkelien ja pyhien joukkoon luettujen ihmisten puoleen. Kaikille edellä mainituille löytyy rukouksia Rukous- ja hartauskirjasta, joten meidän ei tarvitse itse laati rukouksia. Tavallisesti omin sanoin laadittu rukous sisältää vain pyyntöjä. Pyhän Basileios Suuren mukaan rukoukseen täytyy kuulua ylistys, kiitos, synnintunnustus ja pelastuksen anominen. Pyhä Edessan piispa Teodoros puolestaan opettaa, että ”Rukouksessa kiitämme saamistamme hyvyyksistä, anomme rikkomustemme anteeksi antoa ja voimaa edessä olevaan kilvoitukseen. Ilman Jumalan apua ei sielu näet kykene tekemään mitään, kuten olemme todenneet. Rukous myös yhdistää meidät Häneen, jota kaipaamme, suo meidän nauttia Hänestä ja suuntaa koko tahdonvoimamme Häneen. Tärkein tavoitteemme onkin saada tahtomme kokonaan suunnatuksi juuri näihin asioihin. Myös kyynelillä on suuri voima: Ne lepyttävät Valtiaan antamaan anteeksi hairahduksemme, puhdistaa meistä aistinautintojen tahrat ja siivittävät pyrkimyksemme korkeuksiin.”

Muistamme rukouksen tarpeen tavallisesti vain silloin, kun tarvitsemme Jumalan apua, mutta meidän on välttämätöntä ja hyödyllistä rukoilla lakkaamatta. Rukous- ja hartauskirjasta löytyvät ilta- ja aamurukoukset. Kirkon aamulle ja illalle varaamat rukoukset osoittaa ei ainoastaan aikaa, vaan ennen muuta toiveen, että rukoilisimme säännöllisesti. Niketas Stithatolainen on sanonut, että ”rukouksen pyhälle toimitukselle ei ole määräaikaa eikä paikkaa. Jos asetat rukoukselle aikoja ja paikkoja, kuluu muu aika turhuuksiin. Rukouksen määritelmä on tämä: se on mielen ainaista liikettä Jumalan ympärillä. Rukouksen tehtävänä on saada sielu askartelemaan jumalallisissa asioissa. Rukouksen päätepisteenä on ymmärryksen yhtyminen Jumalaan, niin että se ”on samaa henkeä hänen kansaan” (1.Kor. 6:17), kuten apostoli Paavali määrittelee.”

Munkki Euagrios opettaa rukouksen määrästä vielä, että ”Rukouksen ylistettyvyys ei riipu ainoastaan määrästä, vaan myös laadusta. Siitä muistuttavat myös Herran sanat: ”Rukoillessanne älkää hokeko tyhjää”. (Mt. 6:7)” Kuten edellä lausumastani käy selväksi, tärkeintä rukoilemisessa ei ole sen määrä vaan säännöllisyys ja laatu, eli ajatuksen mukana olo rukouksen sanoissa.

Piispa Arseni

*Luento Järvenpään Jumalanäidin Kasanilaisen ikonin kirkossa
3.12.2017*